

Vereniging voor katholiek
en christelijk onderwijs

VOS ABB
versterkt en verdiept

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Ter attentie van de leden van de commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Postbus 20017

2500 EA Den Haag

datum 19 december 2023

telefoon 06-30617460

onderwerp Felicitatie beëdiging lid Tweede Kamer

e-mail dbaars@verus.nl

Geachte leden van de commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

De profielorganisaties feliciteren u van harte met uw eervolle benoeming als Kamerlid en als lid van de commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Wij zien ernaar uit de komende jaren met u te mogen samenwerken.

Zorg voor samenhangende lange-termijnambities

Het onderwijs staat voor grote opgaven. De drie meest urgente problemen zijn de aanhoudende en ongelijk verdeelde lerarentekorten, de dalende onderwijsprestaties in taal en rekenen/wiskunde en de kansenongelijkheid en sociale segregatie in het onderwijs. De profielorganisaties onderstrepen dan ook [het pleidooi van de Onderwijsraad](#) om te komen tot gerichte en samenhangende ambities en structurele bestoelting voor het onderwijs op de lange termijn en niet te bezuinigen op onderwijs.

Pleidooi voor het pedagogisch perspectief als uitgangspunt

Als profielorganisaties vragen we nadrukkelijk aandacht voor een pedagogisch perspectief op onderwijs als basis voor het onderwijsbeleid. Het vertrekpunt van het onderwijs ligt in de menswording van de leerling. Dit vraagt om een betere balans tussen persoonsvorming, kwalificatie en socialisatie dan nu het geval is. Het vraagt ook om vertrouwen en ruimte voor onderwijsprofessionals. Niet primair om leerlingen de gewenste opbrengsten te laten produceren, maar om leerlingen te bieden wat zij in hun context en met het oog op hun brede ontwikkeling nodig hebben. Onderwijsbeleid, zowel van de overheid als van scholen en hun besturen dient gericht te zijn op het faciliteren van leraren om hun werk op deze manier uit te kunnen voeren.

Bijgevoegd vindt u meer informatie over dit pleidooi. Graag maken wij kennis met u om hierover met elkaar te spreken over de uitdagingen in het onderwijs en hoe zich die verhouden tot onze ambities.

Met hartelijke groet,

Rasit Bal (ISBO)

Ekon Hartog (VBS)

Berend Kamphuis (Verus)

Pieter Moens (VGS)

Hans Teegelbeckers (VOS/ABB)

Een rijker perspectief op onderwijs

Als profielorganisaties pleiten we voor een pedagogisch perspectief op onderwijs. Waarom? Wat verstaan we daaronder? En wat vragen we van de politiek?

Grote uitdagingen

Het (funderend) onderwijs staat voor een aantal grote uitdagingen:

- De kwaliteit daalt;
- Het leraren- en schoolleiderstekort groeit;
- Kansengelijkheid blijft achter;
- De (zorg)problematiek bij leerlingen is steeds complexer;
- Ons ideaal van inclusiever onderwijs lijkt lastiger te bereiken: veel leerlingen gaan toch naar het speciaal onderwijs.

Wat valt ons als profielorganisaties daarbij op?

- Onderwijs wordt vaak gezien als een maakbaar proces, met een steeds groeiende (politieke) wens tot beheersing en verantwoording.
- Onderwijskwaliteit wordt smal gedefinieerd in termen van kwalificatie; voor de menselijke maat is het meten van resultaten, opbrengsten en rendement in de plaats gekomen.
- Onderwijs is steeds meer in dienst komen te staan van economische doelen, in plaats van aan de behoefte van de leerling aan welbevinden, vorming en toerusting.
- Leerlingen ervaren (prestatie- en diploma) druk om te moeten klimmen op de onderwijsladder en individueel succes te behalen, waarbij succes smal wordt gedefinieerd.
- Een fundamentele analyse van de problemen achter de uitdagingen ontbreekt. Oplossingen die worden aangedragen hebben vaak het karakter van 'meer van hetzelfde'.

Het is duidelijk dat er iets moet gebeuren. In het belang van leerlingen. Van leraren. Van ons allemaal. Daarvan is iedereen wel overtuigd.

Welk perspectief zien wij als profielorganisaties?

Wij denken dat het anders en beter kan. Wij pleiten voor een pedagogisch perspectief op onderwijs als basis voor het onderwijsbeleid. Wat bedoelen we daar concreet mee?

- Het pedagogisch perspectief zet de praktijk van het onderwijs weer centraal. Onderwijs vindt niet plaats aan ambtelijke tekentafels of in de politieke arena, maar in de klaslokalen. De werkelijkheid daar is veel rijker en complexer dan de Haagse werkelijkheid. In dit verband: ouderbetrokkenheid is zeer gewenst.
- In die rijke en complexe werkelijkheid oefent de leraar zijn of haar ambacht uit. De basis daarbij is de relatie tussen leerling en leraar. Vanuit die relatie fungeert de leraar als gids en komt hij of zij tegemoet aan de behoefte van de leerling, die de wereld leert kennen, zichzelf ontwikkelt en ontdekt hoe hij of zij van betekenis kan zijn voor anderen en de samenleving.
- Daarbij zijn basisvaardigheden zoals rekenen en taal uiteraard zeer belangrijk, maar zij staan niet op zichzelf. Zij hangen altijd samen met de bredere ontwikkeling van de leerling. Waartoe gaat de leerling deze vaardigheden gebruiken?
- De functie van onderwijs is het overdragen en bijbrengen van kennis, vaardigheden en houdingen. Dit vraagt om een betere balans tussen subjectificatie, kwalificatie en socialisatie dan nu het geval is.

Wat vraagt het?

- Vertrouwen in en ruimte voor onderwijsprofessionals. Niet primair om leerlingen de gewenste opbrengsten te laten produceren, maar om leerlingen te bieden wat zij in hun context en met het oog op hun brede ontwikkeling nodig hebben. Dit vraagt om scholen met een sterke visie.
- Onderwijsbeleid, zowel van de overheid als van scholen en hun besturen dient gericht te zijn op het faciliteren van leraren om hun werk op deze manier uit te kunnen voeren.
- Een visie op de rol van onderwijs in de samenleving: langdurig en bestendig onderwijsbeleid met daarbij passende bekostiging.

Wat levert dit op?

- Scholen die richting geven aan leerlingen en uitgaan van hun behoeften en die van hun ouders/verzorgers.
- Leraren die dát kunnen doen, waarvoor zij voor hun beroep hebben gekozen.
- Een aantrekkelijker lerarenberoep, omdat leraren meer ruimte ervaren om van betekenis te zijn voor leerlingen.
- Leerlingen die zich gehoord en gezien voelen.

We zeiden het al: onderwijs is geen maakbaar proces. Uitkomsten zijn niet gegarandeerd. Maar wij denken dat meer aandacht voor het welbevinden van de leerling en zijn of haar brede ontwikkeling en minder prestatiedruk leidt tot betere resultaten.

Welke aanbevelingen doen we de politiek om ruimte te geven aan dit pedagogisch perspectief?

Aanbeveling 1: Neem de drie doeldomeinen van onderwijs in samenhang serieus

Respecteer de belangrijke functie die onderwijs elke dag opnieuw heeft in het leven van kinderen en jongeren in Nederland. Geef daarom daadwerkelijk ruimte aan alle drie de functies die onderwijs heeft en erken dat persoonsvorming, socialisatie en kwalificatie niet zonder elkaar kunnen en elkaar versterken. Realiseer je daarbij dat het onderwijsproces niet maakbaar is.

Aanbeveling 2: Herwaardeer het onderwijsambacht

Geef de leraar als hoogopgeleide professional meer tijd en ruimte om vanuit zijn/haar kennis en kunde te investeren in de relatie met de leerling om vandaaruit tegemoet te komen aan de behoeften van de leerling in zijn of haar context.

Aanbeveling 3: Kijk niet smal, maar breed naar de onderwijskwaliteit

Erken dat onderwijskwaliteit een breed begrip is, dat meer omvalt dan de resultaten op de basisvaardigheden. Accepteer daarbij dat de belangrijkste zaken in het onderwijs niet meetbaar zijn. Ga in gesprek met het onderwijsveld over *wát* de politiek van scholen verwachten – en vraag de scholen hoe zij de professionele kracht en ‘agency’ van de docenten gaan versterken, en welke steun van de overheid zij daarvoor nodig hebben. Maak een eind aan de additionele verwachtingen over wat het onderwijs kan en vermag. Laat scholen vanuit de kennis van hun leerling-populatie eigen ambities formuleren, waarover zij zich kunnen en willen verantwoorden.

Aanbeveling 4: Zorg voor stabiel beleid en stabiele financiering

Waak voor ad hoc, incident gedreven beleid en telkens weer nieuwe tijdelijke subsidies en bekostigingsregelingen. Zorg daarentegen voor een langjarig stabiel beleid met dito financiering (via de lumpsum) dat volop ruimte laat voor het pedagogisch perspectief.